

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. IV. De variis Scripturæ editionibus

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

ticus, Numeri, Deuteronomium, libri Josue, Judicum, Ruth, Regum, Paralipomenon duo Esdræ, Job, Psalterium centum quinquaginta Psalmorum, Proverbia, Ecclesiastes, Cantica Canticorum quatuor Prophetæ majores, & duodecim minores, quatuor Evangelia, Acta Apostolorum, Epistolæ tredecim D. Pauli, omnes nempe, exceptâ illâ quæ est ad Hebræos, prima Petri, & prima Joannis.

Deutero-canonici autem sunt ex veteri testamento, Esther, Tobias, Judith, Baruch, Sapientia, Ecclesiasticus, hymnus trium puerorum, Danielis 13. itemque oratio Azariæ, sicut & oratio Jeremiæ circa finem Threnorum, Machabæorum primus & secundus. Ex novo testamento caput ultimum Marci, ab eo loco, *surgens in eum Jesus*, & ex capite 22. Lucæ historia de sudore Christi sanguineo, & de confortatione ejusdem Christi per Angelum: Joannis 8. historia de muliere adultera, & ex prima Epistola ejusdem, hæc verba: *Tres sunt qui testimonium dant in celo, Pater, & Filius, & Spiritus, & hi tres unum sunt.* Item tota Epistola ad Hebræos, Epistola Jacobi, & Judæ, secunda Petri, secunda & tertia Joannis, & denique Apocalypsis ejusdem, de quibus aliquæ Ecclesiæ particulares, & aliqui Patres dubitarunt, aut negarunt esse Canonicos; licet alioqui adhererent Ecclesiæ universali, neque dubitarent aut negassent, si fuisset definitio intima toti Ecclesiæ, ipsique nota.

Inter Apocryphos verò numerantur, tertius & quartus Esdræ, tertius & quartus Machabæorum, Oratio Manasse, appendix libri Job, qui ejus genealogiam describit, præfatiuncula Threnorum Jeremiæ, quæ incipit, *Et factum est postquam in captivitatem, quæ nec in Hebræis, nec in Græcis, sed in nonnullis duntaxat Bibliis Latinis habetur.* Liber Hermæ, qui inscribitur *Pastor*, & denique Evangelia, quæ sub nomine Andree, Bartholomæi, Barnabæ, Nicodemij, & aliorum circumferuntur.

§. IV.

De variis Scripturæ Editionibus.

PRIMA Scripturæ sacre editio est Hebræica veteris testamenti, & Græca novi; totum enim vetus testamentum à suis authoribus Hebræicè scriptum est, exceptis paucis libris Chaldaicè conscriptis, ut Judith, Tobias, & quibusdam partibus libri Esdræ & Danielis, ut testatur Hieronymus præfatione in Daniele, ubi cum iis reponit adhuc quasdam partes Jeremiæ, additque librum Job Arabicis vocibus permixtum esse. Novum verò testamentum Græcè scriptum est, præter Evangelium S. Matthæi, quod Hebræicè primum ab illo scriptum fuit, Evangelium S. Marci, quod ab eo Latine editum est, ut probat

Anno 45.
num. 41

Baronius tomo primo Annalium, & Epistolam ad Hebræos, de qua ambigitur, an primum Hebræicè, an verò Græcè scripta fuerit. Origenes enim & Clemens Alexandrinus apud Eusebium lib. 6. historiæ cap. 11. & 18. censent hanc Epistolam Græcè scriptam fuisse, ita ut sententia & res sit Pauli, phrasim verò & stylus sit Lucæ, & Clementis ideoque sit elegantior cæteris Pauli Epistolis. Hieronymus verò, Theodoretus, Oecumenius, & alii, probabilius existimant, Paulum scripsisse hanc Epistolam Hebræicè, utpote Hebræum Hebræis, & hac de causâ alias styli elegan-

tiâ superare. Est etiam controversia inter Authores quo idiomate Epistola ad Romanos scripta fuerit: Salmeron enim tomo 1. prolegomeno 35. in fine, asserit illam Latine scriptam esse: Bellarminus autem, Cornelius à lapide, alique plures, censent scriptam esse Græcè, & postea versam in Latinum à Tertio, qui Pauli à manuentis fuit, ut dicitur cap. 16. versu 22. vel alio Interprete, quem dicit Cornelius Paulum semper ad manum habuisse.

Secunda editio est Paraphrasis Chaldaica veteris testamenti, quam Hebræi Targum vocant; de qua quædam Authores fuerint, lis & controversia est inter Authores. Aliqui enim Judæi existimant, illam ab Ezechiele Propheta fuisse compositam. Jacobus Episcopus Christopolitanus in expositione Psalmi 20. asserit authorem translationis hujus fuisse Jonatham Benuziel, Judæum, qui anno 21. Octaviani Augusti, hoc est Anno ante Christum natum 21. transtulit totum vetus testamentum in linguam Chaldaicam, sensum magis de sensu, quam verbum de verbo exprimens. Communis tamen sententia docet, Paraphrasim Chaldaicam veteris testamenti, factam esse à tribus Rabinis Iudæorum, nempe à Rabi Aquila, qui Pentateuchum: Rabbi Jonatha, qui librum Josue, Iudicum, Regum, & Prophetas; & Rabbi Joseph cæco qui Iob, Psalterium, Esther, Proverbia, Ecclesiastem & Cantica, in linguam Chaldaicam transtulit. Hunc Galatinus ait fuisse Discipulum Simeonis justii, qui excepit Christum in ulnas suas, & anno post ejus nativitatem quadragesimo, hanc translationem seu paraphrasim edidisse.

Tertia editio est Græca septuaginta interpretum, facta 230. annis ante nativitatem Christi, sub Ptolomæo Philadelpho apud Pharum Egypti. Cum enim Demetrius Phalereus Bibliothecæ regis præfesset, ingentem pecuniæ summam à Ptolomæo accepisset, ut omnigenere voluminum eam ornaret, & jam quingenta millia volumina Græca in eam deportari curasset, & Ptolomæo promississet se longè plura repositurum, si aliarum quoque gentium scripta congererentur, præsertim Iudæorum, quorum libros hæcenus non comparasset, quod propriâ linguâ & characteribus conscripti essent. scripsit Rex ad Eleazarum Pontificem, petiitque ab eo interpretes, quos ut facilius impetraret, centum millia Iudæorum, quos Ptolomæus Lagus captivos duxerat in Egyptum, libertate donavit, & in Iudæam remisit, unâ cum pluribus ad templum donis. Ejus votis annuens Pontifex, misit ad ipsum septuaginta duos Interpretes, legis peritissimos, linguarumque Hebræicæ & Græcæ scientissimos, unde Hilarius, Principes, Doctoresque Syrogoæ, eos appellat, & plures existimant aliquos ex illis fuisse ex magno Synedrion, seu Concilio Hierosolymitano. Hujus rei historiam descripsit Aristæas, unus ex legatis Ptolomæi ad Eleazarum, à quo Iosephus lib. 12. antiquitatum cap. 20. & Epiphanius lib. de Mensuris & Ponderibus, eam mutuati sunt.

Addit ibidem Epiphanius hos Interpretes binos & binos in cellulis inclusos fuisse, & divino miraculo singula paria ipsorum, iisdem verbis totam Scripturam transtulisse; ita ut simul confecerint sex & triginta exemplaria ejusdem prioris versionis. Justinus verò in oratione exhortatoria ad Gentem dicit singulos in singulis cellulis fuisse inclusos, & majori adhuc miraculo, à singulis

teor.

S. V.

De Editione vulgata, ejusque in Ecclesia
auctoritate.

ferunt totam Scripturam iisdem verbis reddi-
cam; & se apud Alexandriam vestigia cellularum
vidisse testatur. Idem asserunt Irenaeus lib. 3. cap.
35. Clemens Alexandrinus lib. 1. Stromatum,
Cyrillus Catechesi 4. & alii. Sed repugnat Hie-
ronymus lib. 2. contra Rufinum, & in praefatio-
ne tam in Pentateuchum, quam in libros Paralipomenon, ubi aperte ridet hanc historiam: Nescio
(inquit) quis primus auctor Alexandria septuaginta
cellulas mendacio suo fruxerit. Itaque existimat D.
Hieronymus, septuaginta duos Interpretes in
eadem Basilica sedentes, & inter se conferentes,
Scripturam transtulisse. Sed quidquid sit de hoc,
concedunt omnes, hanc versionem non sine spe-
ciali Dei assistentia factam esse, tum propter ad-
mirabilem eorum consensionem, tum etiam quia
integrum opus, brevissimo tempore, nimirum
septuaginta duorum dierum spatio, perfecerunt;
quae duo erant difficilia, imò ipsa consensio mor-
taliter erat impossibilis, nisi à Deo ipso directi
& gubernati fuissent; unde Augustinus lib. 2. de
Doctrina Christiana cap. 7. uniformem hanc
consensionem, tanquam miraculosam, & opus
dexteræ Excelsi, commendat.

Præter Græcam septuaginta seniorum transla-
tionem, plures aliae tam veteris quam novi testa-
menti, post Christi adventum, fuerunt factæ,
Græco etiam idiomate; cum enim septuaginta
Interpretum editio corrumpi & vitari cœpisset,
partim negligentia librariorum, partim malitiâ
hominum, Aquila, Symmachus, & Theodoti-
on, licet alii homines hæretici essent, novas u-
triusque testamenti de Hebræo in Græcum trans-
lationes edidit, in quibus in odium Christiani
nominis multa perperam addiderunt, ut testatur
Chrysostomus homil. 5. in Matth. & Hierony-
mus Epist. 89. ad Augustinum. Deinde corru-
ptam Septuaginta editionem emendavit Orige-
nes, multis ex Theodotione admixtis; Alteris-
cis, seu signo radiantis stellæ, designans quæ minus
essent; obelis verò, seu virgulis, quæ ex superfluo
viderentur appositæ. Post Origenem verò etiam
emendavit editionem Septuaginta Lucianus
Martyr, ejusque editio Lucianæ vocata est, à sui
Auctoris nomine, eaque usæ sunt omnes Eccle-
siæ à Constantinopoli ad Antiochiam usque, ut
testatur Hieronymus præfat. in libros Paralip.
cujus verba infra referemus. Et in præfatione ad
Psalterium ait ipsam sanctissimi Martyris mani-
bus descriptam, repertam fuisse Nicomediæ in
quadam turri à Judæis calce illitam, quod Atha-
nassius dicit contigisse sub Constantino Impera-
tore. Tandem Helychius Monachus, & in Pala-
stina multorum Monachorum pater, qui Hilari-
on, sanctissimi Eremitæ, arctissimo amoris vi-
nculo junctus fuit, cum Græcæ linguæ peritissimus
esset, & divinarum Scripturarum lector assidu-
us, novam Græcam translationem totius Scri-
pturæ publicavit, partim à se de septuaginta In-
terpretibus in veteri testamento emendatam,
partim verò propriâ industria in novo testamen-
to, ad antiquam fidem restitutam. Harum edi-
tionum mentionem fecit Hieronymus præfat.
in lib. Paralipom. ubi hæc scribit: Alexandria &
Ægyptus in septuaginta suis Helychium laudant au-
thorem. Constantinopolis usque ad Antiochiam, Lu-
cium Martyris exemplaria probat. Media inter has pro-
vinciæ, Palæstinos Codices legunt, quos ab Origine ela-
boratos, Eusebius & Pamphilus vulgaverunt; totiusque
vbi hæc inter se trifaria varietate compingnat.

Tom. IV.

VT habuerunt Hebræi suâ linguâ sacram Scri-
pturam, Græci quoque suâ testamentum ve-
tus, ex versione septuaginta Interpretum, & tes-
tamenti novi ipsos primos fontes; æquum erat,
ut Latina Ecclesia, in qua est sedes Petri, & in qua
perpetuò fides Christiana mansura est, suâ etiam
linguâ eandem haberet Scripturam; quare innu-
merabiles olim fuisse Latinas illius editiones, te-
statur D. Hieronymus præfatione in Josue, & D.
Augustinus lib. 2. de Doctrina Christiana cap. 11.
Sed inter illas duplex fuit vulgata, quæ maximæ
fuit auctoritatis in Ecclesia. Una vetus, cujus Au-
thor ignoratur, fuit; ante Hieronymum, & ipsam
S. Augustinus libro citato cap. 15. Italiam vocat.
Alia nova, facta ab ipso Hieronymo, qui iussu Da-
masi Papæ, vetus testamentum ex Hebræo in La-
tinum transtulit, & novum testamentum Græ-
cæ fidei reddidit. Hæc tamen duæ vulgatae editio-
nes Latinæ, vetus & nova, etiam tempore proce-
dente, contentione non materia subministrarunt,
dum unaquæque suos fautores habebat; nam illa
antiqua, seu Italica, apud Augustinum citatum me-
lior judicabatur; saporis verò lib. 6. Ethimol.
cap. 6. Hieronymi versionem cæteris anteposuit.
Unde post S. Gregorii tempora, ex illis duabus
vulgatis, veteri & nova, una conflata est ad com-
munem Ecclesiæ usum, quæ vulgata communis
dicta est; non quod in singulis libris utraq; versio
permixta sit, sed quia in ea aliqui Scripturæ libri,
nempe Pentateuchum, Josue, Ruth, Regum, Pa-
ralipomenon, Tobias, Judith, Esther, Esdras,
Prophetæ omnes, Canticum Canticorum, Pro-
verbia, Ecclesiastes, & Job, leguntur, sicut Hie-
ronymus ex Hebræo in Latinum illos transtulit;
alii verò libri veteris testamenti, non ex versio-
ne D. Hieronymi, sed ex antiqua translatione
ante ipsum, cujus auctor ignoratur, & quæ ab
Augustino Italica vocatur, desumpti sunt. Psalte-
rium etiam vulgatae editionis Latinæ, non est il-
lud quod D. Hieronymus transtulit ex Hebræo,
neque illud quod transtulit ex versione Græca
septuaginta Interpretum, sed illud quod ipse e-
mendavit, translatum ab antiquo Interprete ex
editione sancti Luciani Martyris. Demum te-
stamentum novum vulgatae editionis, totum nunc
legitur secundum veterem editionem, quam ta-
men D. Hieronymus emendavit; constat enim
Hieronymum emendasse novum testamentum,
iussu Damasi summi Pontificis, ex præfatione
ejus in Evangelia, & ejus emendationem fuisse
ab Ecclesia receptam, & valde placuisse homini-
bus doctis & piis ejus temporis, ut intelligi po-
test ex Epistola 10. Augustini ad Hieronymum.

Ex his facile intelliges, editionem vulgatam
maximæ esse in Ecclesia auctoritatis; ut enim
jam ostendimus, ea partim constat ex versione
illa antiqua communi, quam S. Augustinus lib. 2.
de Doctrina Christiana cap. 15. Italiam vocat,
asseritque Latinis omnibus editionibus, quæ
plurimæ circumferebantur, præferendam esse,
quod esset (ut ipse loquitur) verborum tenaxior, cum
perspicuitate sententiæ partim ex translatione &
emendatione D. Hieronymi, cujus multa extant
SS. Patrum egregia testimonia, Augustinus enim
libro 18. de Civit. Dei cap. 43. sic ait: Non desuit
temporibus nostris Presbyter Hieronymus, homo doctis-
simus,

12 2.